ምዕራፍ ዘጠኝ

ስኬት

የምዕራፉ ዓላማዎች:- ተማሪዎች! ይህን ምዕራፍ ከተማራችሁ በኋላ:-

- ✓ ስኬትን የተመለከቱ የመገናኛ ብዙሃን ፕሮግራሞችን ተከታትላችሁ፣ ያዳመጣችሁትን ሐሳብ ትናገራላችሁ፤ ትጽፋላችሁ::
- ✓ የዱብዳ ንግግር ታደርጋላችሁ::
- ✓ የውይይት መመሪያን ተከትላችሁ በሚሰጣችሁ ርዕስ ላይ ትወያያላችው::
- ✓ ሐሳብን በማወዳደር ትጽፋላችሁ::
- ✓ የቃለ-መጠይቅ ቅጽ ታዘጋጃላችሁ::
- ✓ ባዘጋጃችሁት የቃለ መጠይቅ ቅጽ መረጃ ትሰበስባላችሁ::
- ✓ የሕይወት ታሪክና የግለ-ታሪክ አጻጻፍ አንድነትንና ልዩነትን ታስረዳላችሁ::
- ✓ መመሪያን ተከትላችሁ የሚቀርብላችሁን ጽሑፍ በሲሶ ታሳጥራላችሁ::
- ✓ ለሚቀርቡላችሁ ምሳሌያዊ ንግግሮች ተመሳሳይና ተቃራኒ የሚሆኑ ምሳሌያዊ ንግግሮችን ትመርጣላችሁ::
- ✓ ለፊሊጣዊ አነጋገሮች ተመሳሳይ ፈሊጦችን ለይታችሁ ታመለክታላችሁ::

© MoE, FDRE Not to be reproduced

የመነሻ መወያያ ጥያቄዎች

1. ስኬት ምንድነው?
2. ሰኬታማ መሆን የሚቻለው እንዴት ነው?
3. የስኬታማ ሰዎችን የህይወት ተሞክሮ መመልከት ምን ጥቅም አለው?

ታሳቁ የሚዲያ ሰው...

የአማርኛ ክፍል ቴክኒሺያኑና ፕሮግራም አስፈፃሚው የዜና ሰዓት በመድረሱ ዝግጅት ማድረግ ጀምረዋል፡፡ ለወትሮው ቢሆን የዕለቱ ዜና አንባቢ ተገኝቶ ተገቢውን ዝግጅት ማድረግ ነበረበት፤ ዛሬ ግን የዕለቱ ዜና አንባቢ በማይታወቅ ሁኔታ አልመጣም...

ይህ ክስተት ዕለት በዕለት የሚያጋጥም ባለመሆኑ፣ ለክፉም ለደጉም ተብሎ ተጠባባቂ አልተመደበም፡፡ አገር ምድሩ ዜና እየጠበቀ እያለ፤ በአንባቢ መጥፋት ምክንያት ዜናው ሳይቀርብ ቢቀር አስገራሚ ነው የሚሆነው፡፡ ወይንም ደግሞ፣ «አድማጮቻችን ዛሬ ምሽት አንባቢው ባልታወቀ ምክንያት ስለቀረ ዜና ባለማቅረባችን ይቅርታ እንጠይቃለን!» ሊባል? አይደረግም፡፡ አጋጣሚ ሆኖ፣ የአማርኛ ዜና ክፍል ዳይሬክተሩ ከዚህ ቀደም ስቱዲዮ ገብተው ዜና አንብበው አያውቁም፡፡ እና ጭንቀቱ ከወዲያ ወዲህ ያንጎራድዳቸው፤ ያቁነጠንጣቸው ጀመር፡፡

በዚህ ጭንቀት ውስጥ እያሉ ነበር፣ ድንገት ያ - ማታ ማታ ስቱዲዮ እየገባ ስለአሰራሩ እንዲመለከት የተፈቀደለትን ተማሪ ልጅ ያዩት፡፡ ዜናው ደግሞ የግድ ለአየር መብቃት አለበት፡፡ ዳይሬክተሩ ጭንቀታቸው እየበረታ ሄደ፡፡

«ይሄ ልጅ ይግባ? ወይስ እራሴ ልግባ?» ግራ ተጋብተው ሲንቆራጠጡ፣ ሰዓቱ ደረሰ፤ አሁን ያላቸውን አማራጭ መጠቀም ካልቻሉ ችግር ሊሆን ነው፡፡ ወደ ልጁ ተጠጉና ሲፈሩ ሲቸሩ፣ «ትሞክር!» አሉት፡፡ ይሄ ጥያቄ ጋዜጠኛ ለመሆን ነፍሱ ለተራበች ልጅ ሀሴት ውስጥ የሚከት ነበር፡፡ ልጁ ምንም የጥርጣሬ ፊት ሳያሳይና ጨርሶ የፍርሃት ስሜት ዝር ሳይልበት በድፍረት፣ «አነባለሁ!» አለ፡፡ ዳይሬክተሩ “ይኸ ልጅ ወይ እንደጀማሪ ፊደል ሲቆጥር ቢገኝ፣ አሊያም እንደኮልታፋ ምላሱ ቢተሳሰር፣ ወይ

ደግሞ የስቱዲዮው ቤተ መቅደሳዊ ድባብ አስፈርቶት ከጥቂት መንተባተብ በኋላ ንባቡን ቢያቋርጥ፣ አልፎ ተርፎም ወረቀት እያንኮሻኮሸ ምን እየቀደዱ ነው ቢያስብል፣ የማን ያለህ ሊባል ነው?" እያሉ አወጡ አወረዱ:: ነገር ግን፣ ከዚህ በላይ የማሰቢያ ጊዜ ሊኖራቸው አይችልም::

ተማሪዎች! እስቲ እዚህ ላይ ንባባችሁን ገታ አድርጉና፡-

1. እናንተ የአማርኛ ዜና ክፍል ዳይሬክተሩን ብትሆኑ፣ ዜናውን ማን እንዲያነብ ትወስናላችሁ? ለምን?
2. ልጁ ካሳየው ድፍረትና ልበሙሉነት በመነሳት ዜናውን እንዲያቀርብ ቢፈቀድለት፣ ያለስህተት የሚያነበው ይመስላችኋል?

በጭንቀት ነፍሳቸው እንደተጠበበች በግዳቸው ዜናውን ሰጡትና አብረውት ወደ ስቱዲዮ ገቡ:: ያ ልጅ ግን ስቱዲዮ ውስጥ መግባት ያለበት አንባቢ ብቻ እንደሆነ ሰሞኑን ካየው ነገር ተገንዝቧል:: ስለዚህም ዳይሬክተሩ ያበላሸዋል ብለው እንደፈሩ ገብቶታል:: ዳይሬክተሩ ፊት ላይ ፍርሃት እየጎላ ሲታይ፣ ንባቡ እንዲቀጥል የሚጠቁመው የስቱዲዮ ቀይ መብራት ብልጭ አለ:: ዜናው መነበብ ጀመረ::

«እንደምን አመሻችሁ? ዜና እናሰማለን፤ ዜናውን የማቀርብላችሁ ታደሰ ሙሉነህ ነኝ...›› ቅልጥ አድርጎ አነበበው ፤ ያለ ስህተት ተወጣው::

ታደሰ ሙሉነህ በዚህ ዓይነት ገና የዩኒቨርሲቲ ተማሪ ሆኖ የጋዜጠኝነት ሙያን ተቀላቀለ:: በዚያን ጊዜ ታዋቂ ጋዜጠኛ የነበረው አሳምነው ገብረወልድ በታደሰ ችሎታ ተደንቆ፣ "አንተ ነህ ታደሰ ሙሉነህ ማለት?" ብሎ ይጠይቀዋል:: "አዎ እኔ ነኝ" ሲል፣ ‹‹ግሩም ዜና አንባቢ ነህ፣ እንግዲህ አህያ በወለደች አረፈች›› ማለት ይሄ ነው አለው:: ይህ ንግግሩ ብርቱ መነቃቃት እንደፈጠረለት ይናገራል::

ታደሰ ሙሉነህ የተወለደው በአዲስ አበባ ከተማ፣ በ፲፱፻፵፩ ዓ.ም ነበር:: አሳዳጊ አጎቱ ዘንድ ሆኖ፣ በአራት ዓመቱ የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርቱን

© MoE, FDRE Ethiopia Not to be republished

በተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት መማር ጀምሮ፣ እዚያው አጠናቋል፡፡ የከፍተኛ ደረጃ ትምህርቱን፣ በጊዜው ከመላው ኢትዮጵያ ከፍተኛ ውጤት ያመጡ ተማሪዎች ለዩኒቨርሲቲ ትምህርት ወደሚዘጋጁበት፣ በዐደማርያም ትምህርት ቤት ገብቶ ተከታትሏል፡፡ ቀዳማዊ ሀይለሥላሴ ዩኒቨርስቲ (ያሁኑ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ) ገብቶም፣ በዩኒቨርስቲው ኪነጥበባት ወቲያትር ውስጥ ይሳተፍ ነበር፡፡

ማንኛውም ሰው ቢሆን፣ የማህበራዊ ግንኙነቱና የህይወት ተሞክሮው ውጤት እንደመሆኑ፣ ስብዕናው የሚቀረጸው በቤተሰቡና በማህበረሰቡ ነው፡፡ ያም ሆኖ፣ እንደግለሰብ የሚኖረው አስተሳሰብና እራሱን ባንድ በተለየ እንቅስቃሴ ለመግለጽ የሚያደርገው ጥረት፣ ከሌሎች የተለየ ያደርገዋል፡፡ ታዴም ገና ዩኒቨርሲቲ በመማር ላይ ሳለ፣ በዚያን ጊዜ ከአሜሪካን አገር ወደ ኢትዮጵያ የሚመጡትን የሰላም ጓዶች አማርኛ ቋንቋ የሚያስተምር አንድ ቡድን ወደ አሜሪካ እንዲሄድ ተፈለገ፡፡ ለዚህ ቡድን ምልመላ ሲካሄድ ከተመራጮቹ አንዱ ታዴ ሆነ፤ በ፲፱ ዓመቱም ከቡድኑ ጋር ወደ አሜሪካ ተጓዘ፡፡

እዚያም እያለ፣ የጋዜጠኝነት ሙያ ጽንሰሀሳብ በጣም እየገባው፤ ውስጡም እየጠለቀ ሄደ፡፡ በተማረባቸው ኔዘርላንድስ፣ ስዊድን፣ ቸኮዝሎቫኪያ፣ ኬኒያና ሌሎችም በርካታ የጎበኛቸው ሬዲዮና ቴሊቪዥን ጣቢያዎች የጋዜጠኝነት ሙያው እንዴት ተግባራዊ እንደሚያደርጉት ሲመለከት፣ ሙያው ውስጥ ጠልቆ መግባት እንዳለበት ወሰነ፡፡

ታደሰ፣ በትምህርቱ ከፍተኛ የጋዜጠኝት ትምህርት የተከታተለ ሲሆን፣ የጋዜጠኝነት ስልጠናም በአፍሪካ ፣ በመካከለኛው ምስራቅ ፣ በአውሮፓና በአሜሪካ ተዘዋውሮ ወስዷል፡፡ ከዚያም ወደ ሀገሩ በመመለስ፣ በማስታወቂያ ሚኒስቴር ተቀጥሮ መሥራት ጀመረ፡፡ በመጀመሪያ፣ ዜና አንባቢነት (ዜና ክፍል)፤ በተርጓሚነት ከዚያም፣ በዜና ክፍል አዘጋጅነት ሠራ፡፡ ቆይቶም፣ የአማርኛ ፕሮግራም ክፍል ኃላፊ ሆነ፡፡ ከፕሮግራም ክፍል ኃላፊነት ደግሞ፣ ወደ ዋና ፕሮዳክሽን ክፍል ኃላፊነት ተሸጋገረ፡፡ ቆይቶም፣ የፕሮግራም ክፍል ዋና ኃላፊ ሆነ፤ እንዲህ እያለም፣ እስከ

መምሪያ ኃላፊ ባሉ የኃላፊነት እርከኖች ተዘዋውሮ አገልግሏል፡፡ በነዚህ ዓመታት አያሌ መሰል ባለሙያዎችን በማፍራት የላቀ አስተዋጽኦ አድርጓል፡፡ ታደሰ በብሔራዊ ደረጃ ለሙያው ባበረከተው ድንቅ አስተዋጽኦ ሐገር አቀፍ ተሸላሚ ለመሆን በቅቷል፡፡

በማስታወቂያ ሚኒስቴር፣ በሬዲዮ ዘርፍ ለብዙ ፕሮግራሞች መጀመር ግንባር ቀደም ተጠቃሽ ነው-ታዴ፡፡ እጅግ በጣም ከፍተኛ ቁጥር ያለው አድማጭ ካተረፋለት ፕሮግራሞች መካከል የቅዳሜ ከሰዓትና የእሁድ ጠዋት ፕሮግራም፣ የእሁድ ቀንና እርሶም ይሞክሩት የሚባሉት ጉልህ ስፍራ የሚሰጣቸው ናቸው፡፡ የፎን ኢን (የአድማጭ የቀጥታ የስልክ ተሳትፎ) ፕሮግራም እንዲጀምር ያደረገም እሱ ነው፡፡ የቅርብ ጓደኞቹ «ታዴ ሬዲዮ ላይ ሳይሠራ ከዋለ ያመዋል» እስከሚሉ ድረስ፣ በሁሉም የሬዲዮ ፕሮግራሞችና ዜና ሥራዎች ውስጥ ከፍተኛ ተሳትፎ ነበረው፡፡ “ሬዲዮ ላይ መሥራት በእርግጥ ደስ ይለኛል” የሚለው ታዴ፣ መሥራቱ ሰው እንዳደረገው፤ እንደተማረበት ያምናል፡፡ «ሁል ጊዜ፣ ሁል ቀን ተማሪ ነህ» ስለሚልም፣ በሙያው ውስጥ በሳል እንዲሆን አድርጎታል፡፡ በመስኩም ብዙ ወጣት ጋዜጠኞችን መቅረጽ ችሎአል፡፡

ታዴ ስለስኬት አስተያየቱን ሲሰጥ፣ “ሰው የሚመኘውን ነገር በጥንቃቄ ማወቁ ለስኬቱ ታላቅ አስተዋጽኦ ይኖረዋል፡፡ ነገር ግን፣ መመኘት ብቻ ከግብ ስለማያደርስ የተመኙትን ለማግኘት መንቀሳቀስ ግድ ይላል፡፡ ምኞታችን እቤታችን ድረስ አንኳኩቶ አይመጣም፤ ለመሆን የምትፈልግበት ቦታ ለመድረስ መታገል አለብህ፡፡ እንቅፋቶችን ሁሉ ባግባቡ መዝለል አለብህ፡፡ ስኬት ለኔ ከዚህ ጽንሰሃሳብ በጣም የሚርቅ አይደለም” ይላል፡፡

በመጨረሻም ለአንድ በሙያው ፍቅር ገና ከወጣትነቱ ጀምሮ ልቡ ለነደደ ጋዜጠኛ ለሕዝብ ዓይንና ጆሮ ከመሆን፣ ሕዝብን ከማገልገል፣ ከማሳወቅ፣ ከማዝናናትና ተገቢውን መረጃ ከመስጠት የበለጠ ስኬት የለምና-ታደሰ ሙሉነህ በዚህ በኩል ብቃቱን አስመስክሯል፡፡

(ተክሉ ፤ ከስኬት በስተጀርባ፤ 1998፣111-134 ለማስተማሪያ እንዲሆን ተሻሽሎ የቀረበ)

© MoE, FDRE Ethiopia Not to be reproduced

© MoE, FDRE Not to be reproduced

መልመጃዎች

ክፍል አንድ:- አንብቦ መረዳት

፩. ከዚህ በታች የቀረቡላችሁን ጥያቄዎች በምንባቡ መሰረት በቃል መልሱ።

1. የዜና ክፍል ዳይሬክተሩ የዜና ንባቡን ለታደሰ ሙሉነህ ለመስጠት ያቅማሙባቸው ምክንያቶች ምን ምን ነበሩ?
2. ዳይሬክተሩ የዕለቱ ተረኛ አንባቢ ሲቀርባቸው ዜናውን እራሳቸው ለምን አላነበቡም?
3. በመጨረሻ ሰዓት የዜና ክፍል ሀላፊው አንድም ቀን ዜና አንብቦ ለማያውቀው የዩኒቨርሲቲ ተማሪ እንዲያነብ መፍቀዳቸው ተገቢ ነበር? ለምን?
4. ታዋቂው ጋዜጠኛ አሳምነው ገብረወልድ «እንግዲህ አህያ በወለደች አረፈች» ሲል፣ ምን ለማለት ፈልጎ ነው?
5. «ማንኛውም ሰው የማህበራዊ ግንኙነቱና የተሞክሮው ውጤት ነው» የሚለውን ሐሳብ አብራሩ።
6. አንድን ሰው ከሌሎች የተለየ እንዲሆን የሚያደርገው ምንድን ነው?
7. የያዙትን ሙያ አጥብቆ መውደድና መሥራት ለስኬት ያለውን ድርሻ ከምንባቡ ማስረጃ በመጥቀስ አብራሩ።
8. ጋዜጠኛ ታደሰ ሙሉነህ ስኬትን እንዴት ይመለከተዋል? እናንተስ?

፪. ከዚህ በታች ለቀረቡላችሁ ቃላትና ሐረጋት መዝገበ ቃላትን ተጠቅማችሁ ቀጥተኛ ፍቺያቸውን ከሰጣችሁ በኋላ፣ ዓረፍተነገር ስሩባቸው።

1. መዳረሻ	3. ንረት	5. የነፍስ ወከፍ	7. እርቃን
2. መድበል	4. ምዝበራ	6. ውል ተቀባይ	8. ተጫረተ

ክፍል ሁለት:- መናገር

፩. በምዕራፍ ሰባት ክፍል ሶስት ስር የዱብዳ ንግግር ማድረግ የሚያስችሉ ጠቃሚ ነጥቦችን ተመልክተናል። በዚሁ መሰረት በጥንድ በጥንድ እየሆናችሁ መምህራችሁ ከመምህር መምሪያ በሚሰጧችሁ ርዕሶች ላይ የአምስት ደቂቃ የዱብዳ ንግግር አድርጉ።

ፍንጭ፣

- የመጀመሪያው የጥንዱ አባል በተሰጠው ርዕስ ላይ ከሶስት ደቂቃ የማይበልጥ ንግግር ያደርጋል።
- ሁለተኛው የጥንዱ አባል ከጓደኛው ንግግር የሚደግፈውን በማጠናከር፣ የማይደግፈውን ደግሞ በሱ አመለካከት ምን መሆን እንዳለበት በትህትና እየገለጸ ይናገራል።

፪. በልዩ ልዩ የሥራ መስኮች ተሰማርተው ለስኬት የበቁ ግለሰቦችና ማህበራት በመገናኛ ብዙሃን (በሬዲዮ፣ በቴሌቪዥን፣ በጋዜጣ፣ በመጽሔቶች) በተደጋጋሚ ይቀርባሉ። ከዚህ ቀደም የሰማችሁትን ወይም ያነበባችሁትን የስኬት ታሪክ በማስታወስ ለክፍል ጓደኞቻችሁ ተናገሩ።

፫. በምትኖሩበት የገጠር ቀበሌ ያሉ ሞዴል አርሶአደሮችን ወይም በምትኖሩበት ከተማ ያሉ ሞዴል ጥቃቅንና አነስተኛ ኢንዱስትሪ ማህበር አባላትን በመውሰድ ለስኬት የበቁበትን ተግባር አስረዱ።

፬. ከዚህ በታች የቀረበላችሁን የውይይት መመሪያ ተከትላችሁ «ለስኬት የሚያበቁ ዋና ዋና የሕይወት መርሆች ምንድን ናቸው? ሰዎች እንዴት ለስኬት ይበቃሉ?» በሚሉ ርዕሶች ለመወያየት እንድትችሉ፣

1. መምህራችሁ በሚመሯችሁ መሠረት ከመካከላችሁ አወያይ የሚሆን አንድ፣ ተወያይ የሚሆኑ አራት በድምሩ አምስት ተማሪዎችን ምረጡ።
2. የተመረጣችሁ ተማሪዎች በርዕሶቹ ዙሪያ መረጃዎችን በማሰባሰብ ለውይይት ተዘጋጁ።
3. በተከታዩ ክፍለጊዜ የተመረጡ ተማሪዎች በእናንተ ፊት ውይይት ሲያካሂዱ፣ የቀራችሁት እያንዳንዱ የውይይቱ ተሳታፊ የሚሰነዝራቸውን ዋና ዋና ሐሳቦች በማስታወሻ በማስፈር ስለውይይቱና ስለተደረሰበት መደምደሚያ አጭር ዘገባ ጽፋችሁ ለመምህራችሁ ታቀርባላችሁ።

© MoE, FDRE Not to be reproduced

© MoE, FDRE Not to be reproduced

የውይይት አዘገጃጀትና አቀራረብ

ውይይት ጊዜና ቦታ ተወስኖለት፣ ከአንድ ወይም ከአንድ በላይ በሆኑ ርዕሰ ጉዳዮች ላይ ሰዎች ሐሳባቸውን የሚለዋወጡበትና በርዕሱ ዙሪያ ከአንዳች መግባባት ላይ የሚደርሱበት በዓላማ የሚፈፀም ክንውን ነው፡፡ ውይይት ለማካሄድ ስታቅዱ፣ ለመዘጋጀት ጊዜ እንዲኖራችሁ ማድረግ በመጨረሻ ለምትደርሱበት ድምዳሜ ትክክለኛነት አወንታዊ አስተዋጽኦ ያደርጋል፡፡

1. **የውይይት ዝግጅት**
    1.1. ርዕሱን በሚገባ መረዳት፣
    1.2. ርዕሱን የተመለከቱ ትክክለኛ መረጃዎች ማግኘት፣
        1.2.1. ርዕሱን የተመለከቱ ጽሑፎችን አፈላልጎ ዋና ዋና ፍሬ ሐሳቦችን መሰብሰብ፣
        1.2.2. ስለርዕሱ የጠለቀ እውቀት ያላቸው ሰዎችን በማፈላለግ የተገኘውን ዋና ዋና ፍሬ ነገር መመዝገብ፣
    1.3. ከንባብ ወይም ከቃለ መጠይቅ የተገኙት ፍሬ ሐሳቦች የውይይቱን ታዳሚዎች የሚመጥኑ መሆናቸውን መመርመርና መለየት፣
    1.4. ጥሬ ሐሳቦቹን በቅደም ተከተል በመያያዝ የርዕሱን የተለያዩ ገጽታዎች መዳሰስ መቻላቸውንና ወቅታዊነታቸውን መመዘን፣ የተጓደለ ሐሳብ ያለ ከመሰለን ማሟላት፣

2. **የውይይት አቀራረብ**
    2.1. አለባበስና ንጽህናን ጠብቆ መገኘት፣
    2.2. ጥሩ ስነምግባር ማሳየት (ተራ ጠብቆ መናር፤ የሌሎችን ሐሳብ ማክበር፣ ያልተንዛዛና የተመጠነ ሐሳብ መሰንዘር)
    2.3. ውይይቱን ርዕስና ዓላማ ባጭርና ግልፅ ቋንቋ ማሳወቅ፣
    2.4. ሲናገሩ ድምፅን መመጠን፣ ፍርሃትና ግድየለሽነትን ማስወገድ፣

2.5. የውይይቱን ጭብጦች በቅደም ተከተል ማቅረብ፣

2.6. ፍሬ ሐሳቦችን በበቂ ምክንያትና በማስረጃ ማስደገፍ፣

2.7. ተገቢ የአገላለጽ ስልቶችን መከተል፣ አንደበተ ርቱዕ መሆን፣

2.8. ከታዳሚዎች የሚቀርቡ አስተያየቶችንና ጥያቄዎችን በሚገባ አድምጦ ማስታወሻ በመያዝ ተራ ሲደርስ ተጨባጭ የመፍትሔ ሐሳቦችን ማቅረብ፣

፭. በምዕራፍ ሰባት ክፍል አራት ላይ ግለ-ታሪክና የሕይወት ታሪክ መጻፋችሁ ይታወሳል። በግለ-ታሪክና በሕይወት ታሪክ መካከል የተገነዘባችሁት ልዩነት ምንድን ነው?

ክፍል ሶስት:- መጻፍ

፩. በአካባቢያችሁ ስለሚገኝ የሕዝብ ቤተመጻሕፍት፣ የጤና ድርጅት፣ የትምህርት ተቋም፣ የቀበሌ መስተዳድር... በቃለመጠይቅ መረጃ መሰብሰብ እንድትችሉ፣

1. ባለ አምስት አባላት ቡድን በመመስረት መረጃ ለመሰብሰብ የምትችሉበትን አንድ ተቋም ተወያይታችሁ ምረጡ።
2. ስለመረጣችሁት ተቋም በቂ መረጃ ሊሰጡ የሚችሉ ከሶስት ያልበለጡ ሰዎችን ምረጡ (የምትመርጧቸው የተቋሙ መሪዎች፣ በተቋሙ ረጅም ዘመን ያገለገሉ ሠራተኞች፣ የተቋሙ ተገልጋዮች ሊሆኑ ይችላሉ።
3. ከዚህ በታች የሰፈረውን የቃለ-መጠይቅ አዘገጃጀት መመሪያ ተከትላችሁ ጥያቄዎችን በማዘጋጀትና ቃለ-መጠይቁን በማካሄድ ያገኛችሁትን መረጃ በጽሑፍ አጠናቅራችሁ በቡድን መሪዎቻችሁ አማካይነት አቅርቡ።

© MoE, FDRE Not to be reproduced

© MoE, FDRE Not to be reproduced

ፍንጭ:- ጥያቄዎቻችሁ በተቋሙ አመሰራረት፤ የሰው ኃይል፤ የተገልጋዩ ማንነት፤ የአገልግሎት ሽፋን (ለምን ያህል ህዝብ?)፣ የአገልግሎት ጥራት፣ የተገልጋዩ እርካታ የተመዘገቡ ስኬቶች፣ የወደፊት ራዕይ... ላይ ሊያተኩር ይችላል።

የቃለ-መጠይቅ አዘገጃጀትና አቀራረብ

ቃለ-መጠይቅ ስለምንፈልገው መረጃ የጠለቀ እውቀት አላቸው የሚባሉ ሰዎችን በመጠየቅ መረጃ የምንሰበስብበት መሳሪያ ነው። ቃለ-መጠይቅ የተዋቀረና ያልተዋቀረ ቃለ-መጠይቅ በመባል በሁለት ይከፈላል። ከዚህ በታች የተዋቀረ (አስቀድሞ ለቃለ መጠይቁ የሚሆኑ ጥያቄዎች የሚነደፍበት) ቃለ-መጠየቅ አዘገጃጀትና አቀራረብን እንመለከታል።

1. **ዝግጅት**
   - 1.1. ጥያቄዎቹን መንደፍ፣
   - 1.2. የነደፍናቸው ጥያቄዎች የምንፈልገውን መረጃ ሊያስገኙ መቻላቸውን መርምሮ ማረጋገጥ፣
   - 1.3. ስለ ቃለ-መጠይቁ ሁኔታ የሚያብራራና ለተጠያቂው የሚቀርበውን አጭር ጽሑፍ ማዘጋጀት
   - 1.4. የቃለ-መጠይቁን አላማ አስረድቶ ከተጠያቂዎቹ ጋር ቀጠሮ መያዝ፣
   - 1.5. ለቃለ-መጠይቁ መሳሪያዎችን (መቅረፀ ድምፅ፣ የቴፕክር...) መጠቀም ካስፈለገ አስቀድሞ ማዘጋጀት፣
   - 1.6. የቀጠሮ ቀን ሲደርስ ሰዓት አክብሮ መገኘት ናቸው።

2. **አቀራረብ**
   - 2.1. ለቃለ መጠይቁ ዝግጁ በመሆናቸው ተጠያቂዎችን ማመስገን፣

2.2 ስለ ቃለ መጠይቁ አላማ የተዘጋጀውን ማብራሪያ መስጠት፣

2.3 ጥያቄዎችን በቅደም ተከተልና ትህትና በተላበሰ አኳኋን ማቅረብ፣

2.4 መልሶችን በጥሞና ማዳመጥ፣

2.5 ዋና ዋና ሐሳቦችን እያዳመጡ ማስታወሻ መያዝ፣

2.6 ቃለ-መጠይቁ ሲጠናቀቅ ተጠያቂውን ማመስገን፣

፱. በቡድን ሆናችሁ በአካባቢያችሁ ወይም በሐገር አቀፍ ደረጃ አርአያነት ያለው ተግባር ያከናወኑ (በሕይወት ያሉ ወይም ያለፉ) የአንድ ሰው የሕይወት ታሪክ መጻፍ እንድትችሉ፣

1. እየተወያያችሁ የሕይወት ታሪክ የምትጽፉላቸውን ሰው ምረጡ፣
2. ወደ ቤተመጻህፍት በመሄድ ከተለያዩ መጻሕፍት፣ መጽሔቶች፣ ጋዜጦች ስለ ሰውየው የሚገልፁ መረጃዎችን ሰብስቡ፣
3. የቃለ-መጠይቅ ጥያቄዎችን በመንደፍ ግለሰቡን፣ ቤተሰቦቻቸውንና የቅርብ ጓደኞቻቸውን በመጠየቅ መረጃ ሰብስቡ፤
4. ከመረጃ ማግኛ ጽሑፎችና ከቃለ-መጠይቅ የሰበሰባችሁትን መረጃ በማጠናቀር የግለሰቡን የሕይወት ታሪክ ጽፋችሁ ለተከታዩ ሳምንት አቅርቡ፡፡

፲. በምዕራፍ ሁለት ክፍል ሶስት ስር የቀረበውን የአኅጽሮተ ጽሑፍ መመሪያ ተከትላችሁ፡-

1. ቀጥሎ የቀረበውን ስለጀግናው አትሌት ኃይሌ ገብረስላሴ የሚያወሳ ጽሑፍ በሲሶ (1/3) አሳጥራችሁ ጻፉ፤
2. ላሳጠራችሁት ጽሑፍ ተገቢ የሆነ ርዕስ በመስጠት ለመምህራችሁ አቅርቡ፡፡

© MoE, FDRE Not to be reproduced

© MoE, FDRE Not to be republished

ውድድሩ የመጨረሻ ዙር ላይ ደርሷል፤ ፓልቴርጋት እየመራ ነው፡፡ በሚያስገርም ብቻ ሳይሆን በሚያስደነግጥ ሁኔታ ኬንያዊው ፓልቴርጋት እየመራ ነው፤ ኃይሌ ገብረስላሴ ከኋላ እየተከተለው ይገኛል፡፡ ይህ በታሪክ ሆኖ የማያውቅ ክስተት በመሆኑ የኃይሌን መሸነፍ ዓለም ቢሰማ ጉድ ይላል… የአለም ጋዜጠኞችም «የኃይሌ ማሸነፍ ዜና አይሆንም» እንዳሉት ተሸንፎላቸው ጮማ ዜና ሊያገኙ በመሆኑ አሰፍስፈዋል፡፡ ምክንያቱም ዝንተዓለም የኃይሌን አሸናፊነት መዘገብ ሰልችቷቸዋል፡፡

አሁን ውድድሩን የሚመለከት ሁሉ ትንፋሹን መቆጣጠር ያልቻለበት ቅፅበት ላይ ይገኛል፡፡ ሁሉም በሚያሳቅቅ ጭንቀት ውስጥ ነው፡፡ ከ27 ደቂቃ በፊት የውድድሩን መጀመር ያበሰረው ጥይት ሲተኮስ የነበሩ ሀያ-ሩዋጮች የሉም፡፡ ሁለቱ ብቻ እልህ አስጨራሽ የሞት ሽረት ትግል እያካሄዱ ነው፡፡ ይህ ለፓልቴርጋት የመጨረሻ እድል ነው፤ ማሸነፍ አለበት፡፡ ይኸው ደግሞ ውድድሩን በጥቂት ርቀትም ቢሆን እየመራ ነው፡፡ ታሪክ ይቀይራል፤ ታሪክ ይሰራል፤ የሱ ብቻ ሳይሆን የኃይሌም ታሪክ ይቀየራል - በተሸናፊነት፡፡

ውድድሩ ሊጠናቀቅ 50 ሜትር ብቻ ይቀራል፤ እየመራ ያለው ፓልቴርጋትና ኃይሌ ገብረስላሴ ትንቅንቃቸው ቀጥሏል፡፡ በሩጫው ዓለም ከቶውንም ቢሆን ኃይሌን አሸንፎ የማያውቀው ፓልቴርጋት ዛሬ ያለ የሌለ ኃይሉንና የመጨረሻ ጉልበቱን ሊጠቀም ነው… ቀኑ የሱ ይሆን?

ሩጫውን በታላቅ ጉጉት እየተከታተለ የሚገኘው መላው የስቴዲየሙ ተመልካች ሁሉ ከመቀመጫው ተነስቶ ቆሟል፤ በመላው ዓለም ውድድሩን በቴሌቪዥን የሚከታተሉ በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ ሰዎች ከመቀመጫቸው ጫፍ ላይ ደርሰው አፍጥጠው እየተመለከቱ ነው፡፡ የኢትዮጵያ ህዝብ እጅግ ታላቅ ምጥ ውስጥ ነው፡፡ ሁለቱን ሯጮች የማሸነፊያው መስመር እጅግ እየቀረባቸው ነው፡፡ ከሰባት ያልበለጡ ርምጃዎች ብቻ ቀሩ፤ በኃይሌ ገብረስላሴ አእምሮ ይቻላል! ይቻላል! የሚል ድምፅ እያቃጨለ ነው፡፡

ኃይሌ ፓልቴርጋትን ሲደርስበትና ትከሻ ለትከሻ ሲገጣጠሙ ቅልጥ ያለ ጩኸት ይሰማ ነበር። በዚያች ቅጽበት በግራ ጎኑ፣ በግራ ዐይኑ በጨረፍታ ሲመለከት ከ ፓልቴርጋት ጋር እኩል ሁኔታ ላይ ናቸው። ያኔ እጆቹን እንደ ክንፍ ዘረጋ። ትንሽ ቴክኒክ መጠቀም ካልቻለ መሸነፉ ነው። እርግጠኛ ሆኖ የመጨረሻውን እርምጃ ሰነዘረ። የማይረሳ ድል ነበር! የሴኮንድ ዘጠኝ መቶ ሽርፍራፊ ላይ አሸነፈ! ኃይሌ ገብረስላሴ የዓለማችን ታላቁ የረጅም ርቀት ሻምፒዮንነቱን ያወጀበት ጣፋጭ የድል ቀን ...

(ተክሉ ጥባሁን፣ ለማሸነፍ የተቀባ፣ 1998፣11-19 ተሻሽሎ የቀረበ)

ክፍል አራት፡- ስነጽሑፍ

፩. በ«ሀ» ስር የተዘረዘሩትን ምሳሌያዊ ንግግሮች በ «ለ» ስር ከቀረቡትና በፍች ተመሳሳይ ከሆኑት ምሳሌያዊ ንግግሮች ጋር ኣዛምዱ።

ሀ	ለ
1. ትለብሰው የላት፣ ትከናነብው አማራት።	ሀ. የዘመድ ቁስ እየፈታ ያለቅሳል።
2. ቅርብ ያለ ጠበል፣ ልጥ ይነከርበታል።	ለ. ያልተነካ ግልግል ያውቃል።
3. ሽል ከሆነ ይገፋል፣ ቂጣ ከሆነ ይጠፋል።	ሐ. ያልተገላበጠ ያራል።
4. ኮሶ ላልቀመሰው፣ ይመር አይመስለው።	መ. አባቷን አታውቅ፣ አያቷን ትናፍቅ።
5. የዘመድ ዘመድ፣ ወንዝ ያሻግራል።	ሠ. የጨነቀው እርጉዝ ያገባል፣
6. እልፍ ቢሉ፣ እልፍ ይገኛል።	ረ. በእጅ ያለወርቅ እንደመዳብ ይቆጠራል።
	ሰ. እውነትና ንጋት እያደር ይጠራል።
	ሸ. ምንም ቢከፋ ዘመድ፣ ምንም ቢጠብ መንገድ።

© MoE, FDRE Not to be reproduced

፬. ለሚከተሉት ፈሊጦች ከተሰጡት አማራጮች በፍች ይበልጥ የሚስማማውን ፈሊጣዊ አነጋገር ምረጡ፡፡

1. **እጢው ዱብ አለ፤**
   ሀ. እቀልቡ ገባ — ሐ. ቀላድ ጣለ
   ለ. ውቃቢ ራቀው — መ. ቀልቡ ወደደው
2. **ሆዱ ሻከረ፤**
   ሀ. ሆዱ ጎሸ — ሐ. ሆደ ሰፊ
   ለ. ሆደ ባሻ ሆነ — መ. ሆድ ሰጠ
3. **ሆደ ቡቡ፤**
   ሀ. አንጀት የራቀው — ሐ. እናት አንጀት
   ለ. አንጀታም — መ. አንጀተ ጥኑ
4. **እንባ አድርቅ፤**
   ሀ. ማጽናኛ — ሐ. ደረቅ ምች
   ለ. ደረቅ ጣቢያ — መ. ለዛ ቢስ
5. **ልበ ድፍን፤**
   ሀ. ድንጋይ ራስ — ሐ. ድንጋይ በግሩ
   ለ. ድንጋይ ኳሱ — መ. ክቡር ድንጋይ

፫. በ«ሀ» ስር የተዘረዘሩትን ምሳሌአዊ ንግግሮች በ«ለ» ስር ከቀረቡት በፍች ተቃራኒ ከሆኑ ምሳሌያዊ ንግግሮች ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ	ለ
1. ዝምባለ አፍ፤ ዝምብ አይገባም፡፡	ሀ. ያልጠረጠ፣ ተመነጠረ፡፡
2. ለድካም የጣፈኝ፣ ብነግድ አይተርፈኝ፡፡	ለ. አትሩጥ፣ አንጋጥ፡፡
3. ያገር ልጅ፣ የማር እጅ፡፡	ሐ. ለሰው የማይል ሰው፣ ሞት ሲያንሰው
4. ለሰው ብሎ መሞት፣ አምላክነት ያሻል፡፡	መ. ያልጠሩት ሠርገኛ በትረኛ፡፡
5. የማይተማመን ባልንጀራ፣ በየወንዙ ይማማላል፡፡	ሠ. ካለመናር ደጃዝማችነት ይቀራል፡፡
	ረ. ከአብሮ አደግህ ጋር አብረህ አትሰደድ፡፡
	ሰ. አትረፍ ያለው በሬ፣ ቆዳው ከበሮ ይሆናል፡፡

© MoE, FDRE Not to be reprinted

የምዕራፉ ማጠቃለያ

በዚህ ምዕራፍ የስኬት ምንነትና ለስኬት የሚያበቁ ነገሮችን በታዋቂው የሬዲዮ ጋዜጠኛ በታደሰ ሙሉነህ የስከት ጉዞ መነሻ ተመልክተናል፡፡ በዚህም የምንፈልገውን በመሆን ስኬትን ለመጨበጥ ዕቅድ ማውጣት፣ ዕቅዳችንን ተግባራዊ ማድረግና የሚያጋጥሙንን መሰናክሎች ሁሉ በጽናት ታግለን ማሸነፍ እንደሚጠበቅብን ተገንዝበናል፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የዱብዳ ንግግር ለማድረግ የሚስችሉ ጠቃሚ ነጥቦችን ተረድተን የዱብዳ ንግግር ማድረግ ችለናል፡፡ በዕለት ተዕለት የተግባቦት ሂደት እንብዛም ሳልተዘወተሩ አዳዲስ ቃላት መዝገበ ቃላትን አገላብጠን ቀጥተኛ ፍቻቸውን ሰጥተናል፡፡ ከመገናኛ ብዙሃን የሰማናቸውንና ያነበብባቸውን እንዲሁም በዐይናችን የተመለከትናቸውን የስኬት ታሪኮች አስታውሰን መናገር ችለናል፡፡ የውይይት መመሪያን ተከትለን ለስኬት በሚያበቁ ዋና ዋና የሕይወት መርሆችና መንገዶች ዙሪያ ውይይት አካሂደን የደረስንበትን መደምደሚያ ዘግበናል፡፡ በግለ-ታሪክና በሕይወት ታሪክ (የሌላ ሰው የሕይወት ታሪክ)መሀል ያለውን ልዩነት አብራርተናል፡፡ ከተለያዩ የመረጃ ምንጮች መረጃን በመሰብሰብና ቃለ-መጠይቅ በማድረግ የምንፈልገውን ሰው የሕይወት ታሪክ ጽፈናል፡፡

በመጨረሻም የአህጽሮተ ጽሑፍ መመሪያን በመከተል የቀረበልንን ጽሑፍ በሲሶ አሳጥረናል፡፡ ለምሳሌያዊ ንግግሮች ተመሳሳይና ተቃራኒ ምሳሌያዊ ንግግሮችን መስጠት ችለናል፡፡ ለቀረቡልን ፈሊጣዊ አነጋገሮችም ተመሳሳይ የሚሆኑ ፈሊጣዊ አነጋገሮችን መርጠናል፡፡

የክለሳ ጥያቄዎች

፩. እናንተ አስራ አንደኛ ክፍል እስክትደርሱ በተለያዩ ስኬቶች ውስጥ አልፋችኋል፡፡ ስኬቶቻችሁን ባጭሩ ከጻፋችሁ በኋላ ለስኬት ያበቋችሁ ነገሮች ምን ምን እንደነበሩ ግለጹ፡፡

፪. በህይወታችሁ ያቀዳችሁት ባለመሳካቱ የወደቃችሁበት አጋጣሚ ይኖራል፡፡ ይህንኑ ባጭሩ በጽሑፍ ካሰፈራችሁ በኋላ፣

1. ለውድቀት ያበቋችሁ እንቅፋቶች ምን ምን እንደነበሩ ዘርዝሩ፤
2. ከውድቀታችሁ መማር የቻላችሁትን ቁም ነገር ግለጹ፡፡

፫. ወደፊት ስኬታማ ለመሆን ምን ይጠበቅብናል ብላችሁ ታስባለችሁ?

የግንዛቤ ማመሳከሪያ ቅጽ

፩. ቀጥሎ በዚህ ምዕራፍ የቀረበውን ትምህርት ምን ያህል እንደተረዳችሁ የምታመሳክሩበት ሰንጠረዥ ቀርቧል፡፡ በዚሁ መሠረት፣ በእያንዳንዱ የማመሳከሪያ ነጥብ ትይዩ ስለመረዳታችሁ እርግጠኛ ከሆናችሁ የ(√)፣ እርግጠኛ ካልሆናችሁ የ(?)፣ ሙሉ ለሙሉ ካልተረዳችሁ ደግሞ የ(X) ምልክት በማድረግ ሰንጠረዡን አሟሉ፡፡

ተ ቁ.	የማመሳከሪያ ነጥቦች	(√)	(?)	(X)
1	ከመረጃ ምንጮች ያዳመጥኩትን ሃሳብ በራሴ አባባል ገልጫለሁ፡፡			
2	በተሰጠኝ ርዕስ የዱብዳ ንግግር አድርጌያለሁ፡፡			
3	ሐሳቦችን በመረጃ አስደግፌ አወዳድሬያለሁ፡፡			
4	ርዕስ ጠብቄና የውይይት ሥርዓትን ተከትዬ ተወያይቻለሁ፡፡			
5	የቃለ-መጠይቅ አዘገጃጀት መመሪያን ተከትዬ ቃለ-መጠይቅ በማቅረብ መረጃ ሰብስቤያለሁ፡፡			
6	በተሰጠኝ ርዕስ ላይ የቃለ-መጠይቅ ቅጽ አዘጋጅቻለሁ፡፡			
7	ከመረጃ ጽሑፎችና ከቃለ-መጠይቅ ያገኘኋቸውን ሐሳቦች ተጠቅሜ፣ የሕይወት ታሪክ ጽፌያለሁ፡፡			
8	ስምሳሌያዊ አነጋገሮች፣ ተመሳሳይና ተቃራኒ ምሳሌያዊ አነጋገሮችን መርጫለሁ፡፡			
9	ስፈሊጣዊ አነጋገሮች ተመሳሳይ የሆኑ ፈሊጣዊ አነጋገሮችን ለይቼ አመልክቻለሁ፡፡			
10	መመሪያን ተከትዬ የቀረበልኝን ጽሑፍ በማሳጠር አቅርቤያለሁ፡፡			

፪. ከዚህ በላይ በሰንጠረዡ የ (?) እና የ(X) ምልክት ያደረጋችሁባቸውን ነጥቦች በሚገባ እስክትረዷቸው ድረስ፣ የምዕራፉን ትምህርት ደጋግማችሁ ከልሱ፡፡

© MoE, FDRE Not to be reproduced